

HISTORIA DŹWIĘKOWA (*AURAL HISTORY*)

Historia, jeden z ostatnich bastionów „starej” humanistyki, opiera się na konkretnych materialnych źródłach. Badania dźwiękowe przeciwnie – postulują skupienie na tym, co efemeryczne albo zgoła bezprzedmiotowe. Relacja, która wygląda na karkołomny mezalians, okazuje się jednak przestrzenią pomostową, gdzie na równych prawach, w partnerskim przemieszaniu, funkcjonują badania gabinetowe i *art-based studies*, badania uczestniczące i indywidualny aktywizm pamięciowy.

Podzielam odczucie Jamesa Mansella, że historia dźwiękowa to raczej *impuls do* niż *etykieta dla*. Intencją prezentowanego wyboru było więc stworzenie okazji do prześledzenia rozmaitych praktyk metodologicznych; nie tyle ułożenie *readera*, ile raczej prezentacja autorskich idiomów. Wachlarz postaw wobec dziedzictwa akustycznego i historycznych albo ginących słuchokręgów dowodzi, że nie mamy w ich wypadku do czynienia z „artefaktami”, lecz z procesualnymi formami upamiętnień, które aktywizują pamięć, także tę międzypokoleniową, i akcentują afektywny wymiar wiedzy o przeszłości.

Nagrania, „zamiast czynić brak słyszalnym, dobyć to, co zostało utracone, »reprezentują« brak sam w sobie” (Iain Foreman). Źródła dźwiękowe ustanawiają jednak także historyczność danych miejsc, bytów i sytuacji, uznając audiosferę, którą współtworzyły, za wartą udokumentowania.

Z niepokojącą siłą nasuwa się z jednej strony skojarzenie owej chęci i możliwości rejestrowania (*recordability*) z podsuwaną przez Judith Butler zdolnością, ale też zdatnością do żaloby (*grievability*). Z drugiej jednak strony w wypadku *aural history* mamy bez wątpienia do czynienia z historią ratowniczą, której celem jest integracja.

Jeszcze jednym dodatkiem są dobrane przeze mnie głosy czy też komentarze, które wzmacniają albo cieniują wymowę poszczególnych artykułów, sygnalizując jednocześnie obecność tropów dźwiękowych w źródłach pomijanych lub marginalizowanych – od archeoakustyki, przez strategie przetrwania „na słuch”, po szczególne ujęcia ciszy w literaturze myśliwskiej.

Filip Szałasek – redaktor prowadzący

fot. Jan Englert